

THACHSA

Verenigingsblad IVN Súdwesthoeke

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

IVN laat jong en oud beleven hoe leuk, gezond
én belangrijk de natuur is

Bestuur

Voorzitter	Ruud Oudega	06-53152059 r.oudega@gmail.com
Secretaris	Anneke Oudega-Gombert	06-51280564 ivnsudwesthoeke@outlook.com
Penningmeester	Marten Wesselius	06-12117102 ivnsudwesthoeke@gmail.com
Coördinator	Arnoud van der Ridder	06-30105981 arnoudvanderidder@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen en overige taken

Wilde planten	Baukje Miedema	06-57621330 baukjemiedema@home.nl
Sneek	Ger Bosklopper	0515-420514 g.w.bosklopper@home.nl
Vlinders	Wybren Siemensma	0514-603106 w.siemensma@kpnplanet.nl
Vogels	Durk Venema	06-12723823 dj_venema@hotmail.com
Webmaster	Jan Tijsma (tijdelijk)	06-41498111 jtijsma@hetnet.nl
Redactie Thachsa	Ria Brouwer	06-13281992 redactiethachsa@gmail.com
Contactpersoon district	Ruud Oudega	06-53152059 r.oudega@gmail.com

Secretariaat: Lutswâl 9, 8564HA Ruigahuizen
mail: ivnsudwesthoeke@outlook.com

Website: www.ivn.nl/afdeling/sudwesthoeke

Facebook: [@Sudwesthoeke](https://www.facebook.com/@Sudwesthoeke)

Lidmaatschap

Lidmaatschap IVN € 20,00 per jaar. Huisgenootleden € 7,50 per jaar.

Donateurs minimaal € 12,50 per jaar. Leden en donateurs ontvangen de THACHSA tweemaal per jaar.

IBAN nummer: NL91RABO0349508429 t.n.v. IVN Súdwesthoeke.

De illustraties in deze Thachsa zijn gemaakt door Betty Schellevis-Guldemeester.
De foto's zijn van Jan Tijsma, Ria Brouwer en schrijvers van het betreffende stuk.

Van de redactie

Het coronavirus legt ons nog steeds de nodige beperkingen op. Voor de Thachsa is echter een beperking weggenomen: deze verschijnt in het vervolg in kleur! De foto's en tekeningen bij de verhalen en artikelen komen zo veel meer tot hun recht.

Excursies en andere activiteiten konden afgelopen maanden geen of zeer beperkt doorgang vinden. Maar individueel of in tweetallen was er genoeg te beleven in de natuur. Zo konden we op jacht naar stinzenplanten in de Súdwesthoeke en ging de plantenwerkgroep op aangepaste wijze op zoek naar stinzenplanten in het Wikelerbosk.

Een aantal leden schrijft over een natuurbelevens, over een krab als huisdier, een koningsdag zonder feestgedruis, de cetti's zanger als nieuwkomer in de Wikelerhop, een krakende wilg en de ontmoeting met een eekhoorn. Mooi om deze ervaringen met elkaar te delen.

Jan Tijsma vond tijdens de lock down tijd en ruimte om een fotoboek te maken: "Het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân". Ingedeeld in twaalf maanden laten zijn foto's de pracht van onze omgeving zien. Ik mocht Jan interviewen over hoe het boek tot stand is gekomen. Lees zijn verhaal in deze Thachsa

Durk Venema roept ons op om waarnemingen van de Amerikaanse rode eekhoorn te melden, een schadelijke exoot die mogelijk ook in de Gaasterlandse bossen huist.

Arnoud van der Ridder is weer in de geschiedenis van onze streek gedoken en vertelt dit keer over de boerderij die ooit bij de bekende lindenboom aan de Oude Balksterdyk heeft gestaan.

Voor mij persoonlijk was de waarneming van een beflijster in een weilandje achter ons huis een belevenis. Een dwaalgast op weg naar zijn broedgebied in het Scandinavië; het bleef dan ook bij een eenmalige waarneming. Gelukkig bleef hij wel zolang zitten dat ik hem uitgebreid op de foto kon zetten.

Ria Brouwer

INLEVERDATUM KOPIJ VOLGENDE THACHSA
VOOR 1 november 2021 bij redactiethachsa@gmail.com

Van de bestuurstafel

De lente kondigt zich in volle glorie aan, ondanks de koude april maand. De fruitbomen laten om de beurt hun bloesems zien, de stinzenplanten hebben al verschillende bloeifasen gehad en ook de ‘gewone’ planten kleuren weide en berm. Wij genieten van kemphanen, tureluurs, grutto’s en kieviten, al dan niet met hun pulletjes.

Helaas staan nog steeds de buitenactiviteiten van onze afdeling op een laag pitje. De bestuurlijke en organisatorische zaken gaan intussen wel gewoon door. In Mens en Natuur staan de ontwikkelingen over de landelijke vorming van 1IVN. De formele fusie van de beroepsafdeling van IVN met de vrijwilligersafdelingen is 20 april jl. van kracht geworden. Uw voorzitter vertegenwoordigt voorlopig de Friese afdelingen in de Landelijke Raad van het IVN. Op gewestelijk gebied zijn de contacten weer aangehaald met de zusterafdelingen Leeuwarden, Noordoost Friesland, de Lege Midden, De Wâlden, Ooststellingwerf en Heerenveen. Arnoud van de Ridder vertegenwoordigt onze afdeling daar.

Het bestuur adviseert wat de coronamaatregelen betreft strikt volgens de RIVM richtlijnen over groepsactiviteiten om het risico van besmetting voor deelnemers en voor onze vrijwilligers te beperken. Voor kinderen zijn er geen beperkingen, daarom kunnen wij nu al aankondigen dat de Slootjesdagen 12 juni 2021 doorgaan. Voor groepen

volwassenen zijn het dagkoersen. Het stappenplan van de overheid gaat er van uit dat de eerstvolgende verruiming zal plaats vinden met meer binnensporten en openstellen van muziekscholen en dierentuinen. In deze opsomming voelen wij ons geheel thuis met excursies in de buitenlucht. De datum daarvoor is alweer uitgesteld, mede omdat men in de ziekenhuizen tegen grenzen aanloopt. Tot het groene licht gegeven wordt voor excursies in een persconferentie, zijn er geen publieksexcursies voor ons mogelijk.

Wij merken dat individuele leden wel ‘wandelingen’ organiseren met inachtneming van de RIVM richtlijnen. Daar is eenieder vrij in en dat valt wat ons betreft buiten de verantwoordelijkheid van de afdeling. De uitgestelde ledenvergadering zal een online bijeenkomst worden op 29 mei omdat het niet waarschijnlijk is dat er voor die datum verruiming van coronamaatregelen komt. Elders in deze Thachsa staan details. De online vorm via ZOOM biedt ook kansen om interessante sprekers uit te nodigen voor korte bijdragen omdat zij dat van huis-uit kunnen doen.

Namens het bestuur,
Ruud Oudega, voorzitter

Welkom nieuwe leden

Sinds de laatste Algemene Ledenvergadering (25 januari 2020), hebben zich tien nieuwe leden gemeld en drie personen zegden hun lidmaatschap op. Wij heten welkom bij de IVN afdeling Súdwesthoeke:

Hidde Kriele, Sneek
Corien Unger, Woudsend
Sjerp Jaarsma, Oudemirdum
Michiel Eebes, Sneek
Chita Bos, Ruigahuizen
René Timmer, Sneek
Vera Kok, Bolsward
Anke van der Valk, Oppenhuizen
Herman van der Werf, Tirns
Joyce Folkertsma, Rijs

Ruud Oudega, voorzitter

Uitnodiging

Voor alle leden, huisgenootleden en donateurs van IVN Súdwesthoeke

Het bestuur van IVN Súdwesthoeke nodigt u uit voor de

Online Algemene Ledenvergadering IVN Súdwesthoeke

Zaterdag 29 mei 2021, start 14.00 uur

Aanmelden voor deze online vergadering is nodig. Je ontvangt dan een link waarop je eenvoudig kunt klikken voor deelname.

Meld je voor 22 mei a.s. aan via ivnsudwesthoeke@outlook.com

Agenda

- 13.30 uur: Inloggen tot 14.00 uur
Technische problemen kunnen dan opgelost worden en er kan even worden bijgepraat met de aanwezigen
- 14.00 uur: Welkom en opening
Verslagen secretaris, penningmeester, kascommissie
Samenstelling bestuur
Informatie vanuit gewest Fryslân en Landelijke Raad IVN
Jubilea
Wat verder ter tafel komt
- 15.00 uur: Korte pauze
- 15.15 uur: Drie interessante informatieblokken van 15 minuten.
Uitgenodigd zijn Jan Tijsma over zijn nieuwe boek, FLORON oefenen met de waarnemingsapp en It Fryske Gea over het Groene culturele erfgoed van Fryslân.
- 16.00 uur: Afsluiting

NB: woensdag 26 mei is er om 19.30 uur gelegenheid om deze vorm van vergaderen te oefenen, als je weinig ervaring hebt met Teams. Je ontvangt een uitnodiging met een aparte link daarvoor.

Stinzenplanten

Stinzenplanten worden wel het groene culturele erfgoed van Fryslân genoemd. De naam is geïntroduceerd door D.T.E. van der Ploeg in 1953: “Stinzenplanten zijn planten die men aantreft op plaatsen die vanouds gehoord hebben bij stinzen of states, buitenplaatsen, oude boerderijen, enz. en die buiten die terreinen in dezelfde omgeving niet in het wild voorkomen.”

Er heerste altijd al een waas van geheimzinnigheid rond deze voorjaarsbloeiers, waren ze meegenomen tijdens de kruistochten of kwamen ze uit de kloostertuinen of uit de tuinen van de dorpsdokters?

In de jaren '80 van de vorige eeuw heeft Douwe van der Ploeg een lijst opgesteld van de vindplaatsen van stinzenplanten in Friesland. Een aantal organisaties, waaronder It Fryske Gea, probeert nu te achterhalen of deze lijst nog klopt, of de planten er nog staan of er mogelijk meer vindplaatsen zijn. Op bijgaande lijst staan de voor ons relevante plaatsen die Van der Ploeg heeft genoemd. Er zijn ongetwijfeld nog meer oude boerenplaatsen, kerkhoven en pastorietuinen waar stinzenplanten staan. Het is een uitdaging voor onze leden om in hun woonplaats of directe omgeving deze plaatsen op te zoeken en te melden of de planten er nog staan. De plantenwerkgroep heeft de handschoen al opgepakt.

In een eerder mailbericht was een lijst van de planten en een zoekkaart meegestuurd. Aarzel je of een plant tot de stinzenplanten behoort, dan is er een heel handige app die via de app-store gratis is te downloaden: stinzenflora app. Het is helemaal waardevol als je historische gegevens bij de meldingen hebt. Stond er een stins of

boerderij, zijn de bolgewassen meegekomen met ‘terpmodder’ of betreft het meer recente aanplant.

Meldt je vondsten voor 15 mei, dan kunnen wij de resultaten laten zien tijdens de ledenvergadering. Gegevens van de Stinzenplanten Zoektocht sturen naar ivnsudwesthoeke@outlook.com. Je kunt daar ook de zoekkaart aanvragen.

Ruud Oudega

Hier de resultaten begin mei van de Stinzenplanten Zoektocht

Bakhuizen	oprijlaan	Oosterend	oude boomgaard
Balk	oude huizen	Oosterend	doktershuis
Balk	oude boomgaard	Oosterwierum	Fogelsangh State, Gebranda-state
Balk	bosjes Ruigahuizen	Oosterwierum	Hania, Great Walkama
Bolsward	pastorie	Oosterwierum	pastorie
Burgwerd	oude boerderij	Oosterwierum	oude boerderij
Burgwerd	kerkhof en pastorie	Oosthem	pastorie en oude boerderij
Edens	Unga-state	Oudega W	pastorie
Ferwerd	Cammingha-state	Rijs	Enkhuizerlaan
Ferwerd	oude boerderij	Scharnegoutum	oude boerderij
Flansum	weiland	Scharnegoutum	oud herenhuis
Harich	pastorie	Sijbrandaburen	kerkhof
Harich	tuin aan Stinsenwei	Sint-Nicolaasga	Huisterheide
Heeg	weiland	Sondel	oude boerderij
Hichtum	Wybranda-state	Wijckel	pastorie
IJlst	weiland Sneek-IJlst	Wijckel	oude boerderij o.a. Zorgvliet
IJlst	oud gebouw	Wijckel	Coehoornbos
Ijsbrechtum	Epema-state	Wolsum	oude boerderij bij de kerk
Irnsrum	pastorie	Wommels	kerkhof
Koudum	Grovestins	Wommels	oude boerderij Slachte
Nijemirdum	Lycklamabos	Workum	Ursulapoel weiland
Nijland	pastorie	Workum	oude tuin
Nijland	oude boerderij		

Corona-proof erop uit met de plantenwerkgroep

Wat zou het toch fijn zijn als we gewoon weer met elkaar op excursie kunnen. Helaas laat het corona-virus dat op dit moment (half april) niet toe.

Zo was het plan van de plantenwerkgroep om dit jaar te starten met een stinzenplanten activiteit. Baukje Miedema zou dit organiseren, maar om gezondheidsredenen lukte haar dit niet. Drie leden van de plantenwerkgroep, Betty Schellevis, Lina Tuinstra en Ria Brouwer, namen het van haar over. Zij dachten: het zou toch mogelijk moeten zijn om met de leden van de plantenwerkgroep in groepjes van twee tot vier personen, op anderhalve meter afstand van elkaar, op stap te gaan in de natuur. En dat is gelukt!

Op 10 april gingen we naar het Wikelerbosk, op zoek naar stinzenplanten en andere bijzondere planten. We verdeelden de deelnemers in groepjes van twee, die steeds ongeveer tien minuten na elkaar startten. Dat ging prima, omdat het aantal deelnemers niet groot was (totaal acht, waaronder drie gasten). We zetten tevoren een route van ca. anderhalf uur uit en markeerden met een stokje tien plaatsen waar een interessante (stinzen)plant stond. Aan de stokjes bevestigden we een A4-tje met vragen over de plant en met ruimte om nog andere bevindingen te noteren. Halverwege de route was een pauzepunt met koffie en thee, natuurlijk op anderhalve meter van elkaar.

Welke tien planten zagen we?

Het bos inlopend aan de linkerhand de wilde hyacint. Bij het rondje rondom de ijsbaan kruipende boterbloem, nagelkruid en hemelsleutel. Extra moeilijkheid was dat de planten herkend moesten worden aan het blad, knoppen of bloemen waren er nog niet. Wel stond overal het speenkruid volop in bloei. Verrassend was dat de bloemetjes 8-12 kroonblaadjes hadden; dat dit zo varieert wisten de meesten niet. En dan richting het 'bergje' achter de kerk. Dat is de plek voor stinzenplanten: adderwortel, heel veel daslook, voorjaars-/vingerhelmbloem en de bosanemoontjes, ook deze nog in knop. Of het de gewone bosanemoon of de dubbele/halskraag anemoon was, konden we niet zien.

En tot slot nog de sprieterige blaadjes van? De voorbereidingsgroep dacht aan vogelmelk, de deelnemers aan de boeren- of bonte krokus.

Al met al vonden zowel de deelnemers als de organisatoren het een geslaagde excursie. Je leert altijd weer nieuwe dingen van elkaar. En natuurlijk was het fijn elkaar weer eens te treffen. Het smaakt naar meer

Betty Schellevis, Lina Tuinstra en Ria Brouwer

Naschrift

Op 5 mei ging ik 's avonds nog een keer kijken in het Wikelerbosk. De uiengeur van de bloeiende daslook kwam me al van verre tegemoet. En ook de dubbele bosanemoon bloeide op de plek waar we ze met de plantenwerkgroep hadden gezien; deze was al haast over het hoogtepunt heen.

Ria Brouwer

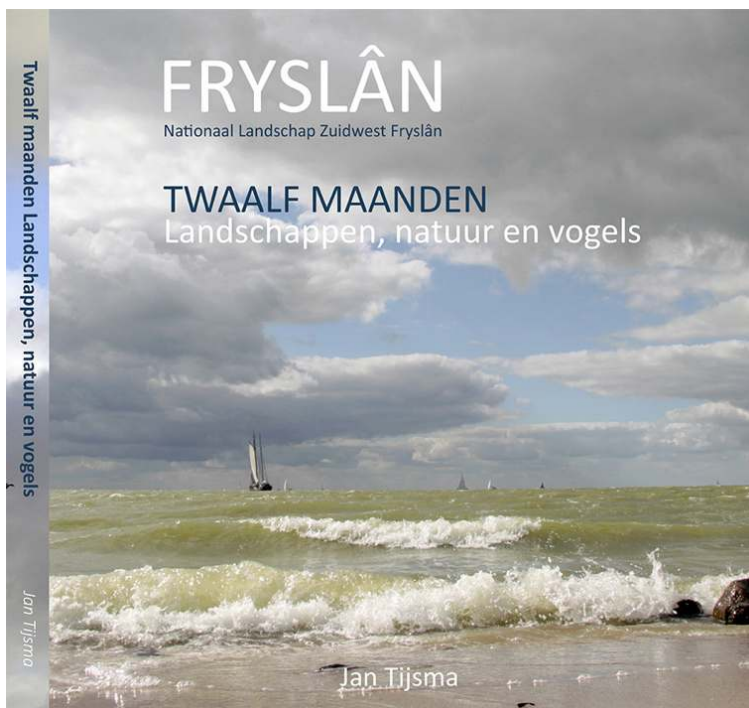
“Het uitbrengen van dit boek was een ontdekkingsstocht”

Een ontdekkingsstocht, zo noemt Jan Tijsma het uitbrengen van zijn boek ‘Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân. Twaalf maanden landschappen, natuur en vogels’. Ik sprak met Jan over wat er allemaal komt kijken als je besluit een boek te gaan uitbrengen.

Het begint met het idee. Jan vertelt: “Ik heb altijd veel lezingen gegeven, de laatste jaren zo’n 40 per jaar. Met die lezingen wil ik het verhaal van het landschap in Zuidwest Fryslân vertellen. Na afloop vroegen mensen me regelmatig of ik geen DVD of boek had met de foto’s en mijn verhaal. Nee dus. Ik dacht: als ik nog eens tijd heb, ga ik een boek maken. En nu in deze Coronaperiode had ik hiervoor de tijd en de ruimte in mijn hoofd, want al mijn lezingen, de excursies en voor een deel ook het fotograferen lagen stil.”

Motto van het boek:

We moeten behouden wat we nu nog hebben en vooral herstellen wat verloren is gegaan.

Foto's

Jan zegt hierover: “Ik zie het boek een beetje als kroon op mijn werk als landschaps- en natuurfotograaf met een verhaal. Dat verhaal wil ik vormgeven door dit boek op de markt te brengen”.

Tekst

Vormgeving

Ik wilde het graag speels houden, met staande en liggende foto's, grotere en kleinere”.

Andere vraag was: welk formaat krijgt het boek? A-4? Vierkant? Jan koos voor 24x24 cm.

Financiering

Een boek uitbrengen kost geld. Jan benaderde diverse (natuur)organisatie en sponsors. Dat werd het niet. Uiteindelijk besloten hij en zijn vrouw Suze er eigen geld in te steken. Met een vriendin als medefinancier.

Hoeveel boeken laat je dan drukken? Jan: “De doelgroep van het boek zijn de lezers van mijn nieuwsbrief (3400), natuurliefhebbers in de Súdwesthoeke, bezoekers van Mar en Klif en de deelnemers aan een lezing. We besloten 750 exemplaren te laten drukken. Het boek gaat € 18,- kosten; voor een hardcoverboek in full-color, op 150 grams papier, genaaid gebonden met 180 pagina's!”

Het boek is nu al via Jan te bestellen op tijsmajan@gmail.com en is straks te koop bij Mar en Klif, tijdens de Gaasterlandse Natuurweek, diverse boekhandelaren en andere verkooppunten in de regio.

Voorverkoop

Leden van IVN Súdwesthoeke betalen € 17,- en krijgen het boek kosteloos thuis in Fryslân bezorgd. Deze aanbieding is geldig **tot 1 juli 2021**.

Stuur een mail naar tijsmajan@gmail.com en u krijgt per omgaande een mail met de bestelprocedure.

Uitgeven

Een andere vraag was: wie gaat het boek uitgeven? Jan heeft contact met een aantal professionele kleine uitgeverijen gehad. Los van de kosten zou hij ook dan een deel van de regie over het boek kwijtraken. En dat wilde hij niet. Dus: “Ik ben zelf een uitgeverij begonnen, de Gaastvogel. Zo kon mijn boek ook een ISBN-nummer krijgen, wat ik graag wilde.”

Dit had tot gevolg dat Jan zelf een drukker moest zoeken en dat is gelukt. Op 15 mei a.s. komt het boek van de drukker en vervolgens al gauw op de markt. Jan hoopt een officiële boekpresentatie te kunnen geven bij Mar en Klif. Wanneer dit zal zijn hangt af van de ontwikkelingen rondom het corona-virus.

Zo werd Jan naast fotograaf ook tekstschrijver, vormgever, financier en uitgever. Jan zegt hierover: “Dat was ook het leukste van het hele proces. Dat je heel veel zelf kunt doen als je je erin verdiept. Dat dan opeens dingen gaan lukken.”

Ria Brouwer

Een krab als huisdier

Toen ik elders woonde en er om me heen in de wijk veel schelpenpaadjes liepen, zocht ik daar dikwijls naar bijzondere schelpjes en vooral naar wulken. Als er weer een grote berg schelpen gestort was, vond ik aan de rand veel wulken. Vanwege hun vorm rollen ze gemakkelijk naar beneden. Zo'n verse berg ruikt nog een beetje naar de zee.

Het zijn schelpen zonder bewoners. Tóch zag ik een keer iets bewegen! Het bleek een levende krab te zijn. Die moest gered worden Ik zette de krab beschut buiten in een oud aquarium met wat zand. Daar moest zout water bij en ik kocht (!) dat elke week vers in de dierenwinkel. Omdat geen verse schelpdieren voorradig waren (ik woonde in Zwolle) probeerde ik de krab met stukjes gehakt te verleiden. De krab bewoog, maar at niet.

Het streven was om de krab naar het zoute water te brengen. In die tijd bezochten we eens per maand onze familie op Goeree-Overflakkee, een eiland omringd door zout water. Het duurde nog een paar weken eer we daarheen zouden gaan. In die tussentijd kwam een Flakkeese zwager langs. Maar een krab

meenemen naar het eiland geen denken aan. “Krab, houd vol” dacht ik elke dag. Toen we eindelijk met de krab naar Flakkee reisden reden we eerst naar Battenoord, een gehucht aan de zuidkant van het eiland grenzend aan het Grevelingenmeer. Aan de voet van de dijk liet ik de krab vol spanning los. Het tot nu toe bijna onbeweeglijke ‘huisdier’ kwam onmiddellijk in actie en wandelde zijwaarts richting Bruinisse. Naar een berg schelpen kijk ik nog altijd met ‘andere ogen’!

Betty Schellevis-Guldemeester

Koningsdag zonder feestgedruis maar met natuur

Wie had dit vorig jaar gedacht, dat we weer een sobere koningsdag zouden hebben.

Ik niet, ik ben altijd positief en dacht: na de herfst van 2020 wordt alles weer 'normaal'

Maar na de herfst en winter en zelfs de lente nog steeds corona en dus lock down. Een sobere koningsdagmaar niet voor ons!!

Want wij waren vroeg op pad naar It Swin.
Toen we uit de auto stapten hoorden we gelijk de snor en de baardman. Maar helaas we konden ze niet vinden.
We zagen de rietgors en de karekiet en ze zongen hun mooiste lied.
De bruine kiekendief vloog over ons heen en we hoorden de roerdomp.
De zon warmde ons heerlijk op, want het was toen we uit Sloten vertrokken maar 2 graden.
Na een uurtje genieten naar het volgende 'koningsdag uitje'.
De zeearenden bij Koudum.
Het was een prachtig gezicht, de stoere grote zeearend stond boven op zijn nest.
Er waren nog twee vogel liefhebbers waar we gezellig mee gekletst hebben.
Het was daar heerlijk vertoeven op de steiger op camping De Kuilart.
Koffie en een eierkoek en een prachtig uitzicht!!
Wat een waardevolle koningsdag.
Misschien wel saai voor een ander maar niet voor ons.
De natuur blijft je verbazen ...

Anton en Geja Sikkes.

Nieuwkomers en andere succesvogels

Gelukkig is er naast heel veel negatief nieuws over biodiversiteit ook positief nieuws te melden. Leerde ik in de jaren '60 op school over de drie lepelaar kolonies, (Texel, Naardermeer en Zwanenwater met max. 150 broedparen), nu broeden er in ons land maar liefst 3700 paren verdeeld over alle provincies m.u.v. Drenthe. Dit nieuws kan iedereen aanvullen met de succesverhalen van de zeearend (wie had dat ooit gedacht bij de Kuilaard!), de kraanvogel, de wolf, etc. Nu over mijn succesverhaal. Ik ben een vogelaar maar zeker geen soortenjager. Anders had ik de cetti's zanger vast al eerder gezien en zeker gehoord! In 2020 hoorde ik deze vogel, die lijkt op een karekiet, bij toeval in de Oostvaardersplassen. Het betreft een uitgesproken standvogel die zeer succesvol is en vanuit een bolwerk in De Biesbosch langzaam migreert naar het noorden. Ik wist dat er in de O'plassen al een zekere populatie zat maar toen ik voor het eerst de explosieve zang hoorde, dacht ik: Wat is dit??? Even dacht ik aan de nachtegaal maar een andere vogelaar hielp mij snel uit de droom. Later in de Lepelaarplassen hoorde ik nog minstens zes exemplaren.

Verrassend stel ik nu vast dat één jaar later de cetti's zanger zich met twee territoria heeft gevestigd in It Wikelerhop. Bijzonder, want in 2015 kwam de soort in alle noordelijke provincies nog niet voor. Voor mijn telgebied aan het Slotermeer waar ik vanaf 1991 de broedvogels inventariseer op BMP-methode, betekent dit weer een nieuwe soort en dat voelt altijd speciaal. Een gevoel wat ik ook had bij de eerste blauwborst (2002), het porseleinhoen (2006), de baardman (2007), de roerdomp (2011) en zeker bij de visotter (2020) die ik geheel onverwacht van heel dicht zag, met een vis in de bek. En dat alles in je 'eigen gebiedje' wat bijna mijn achtertuin is. Dit gevoel, dat je op de stille vroege ochtend kan hebben, laat zich moeilijk te beschrijven. Het heeft iets euforisch. Je kent het gebied en weet dat het geschikt is voor bepaalde soorten. En als die zich dan inderdaad gaan vestigen dan weet je weer waarom je de wekker om 5:00 uur hebt gezet.

Sytse Bouwhuis

NB van de redactie:

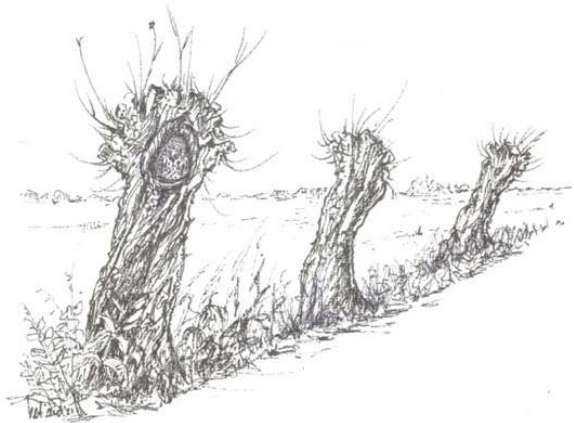
Natuurlijk hoort bij dit verhaal een foto van de cetti's zanger. Maar helaas, aan de zeer uitgebreide verzameling vogelfoto's van Jan Tijsma ontbreekt nog een foto van deze nieuwkomer.

De krakende wilg

Er was eens Zo zou een sprookje kunnen beginnen over een kaboutervolkje dat domicilie heeft gekozen in een oude, knoestige boom. Maar dit verhaal speelt zich gelukkig af in de huidige tijd en werkelijkheid, en betreft een wel degelijk sprookjesachtig mooie boom die bij velen onbekend is. Dat komt door de standplaats aan de boorden van ons IJsselmeer in de buitenpolder met de onuitsprekelijke naam: Huitebuersterbûtenpolder. Daarom maar kortweg aangeduid als HBB-polder.

Deze buitenpolder onder Nijemirdum is een geliefd gebiedje van mij, en helaas slechts ten dele in eigendom van It Fryske Gea. Er is nog altijd een aantal intensief werkende boeren actief, hetgeen de grote natuurpotenties van dit gebied danig frustreert. De spanning tussen landbouw en natuur is hier bijna voelbaar.

Enige tijd geleden mocht ik in het gezelschap van enkele Friese topbotanisten in opdracht van It Fryske Gea de delen bij hen in eigendom betreden om naar zeldzame klavertjes te zoeken, waar dit gebied onder meer om bekend staat. Eén van hen, Gertie Papenburg, bleek net zo gecharmeerd van de oude wilg als ik. Maar waar ik mijzelf liever niet vermoei met het plantengeslacht *Salix*, vanwege de vele verschillende soorten en bastaarden daartussen, wist Gertie deze meteen zonder de geringste twijfel te benoemen. Het blijkt een kraakwilg. Gertie heeft 'm

meteen aangemeld als Monumentale boom. En dat is het ook. Vooral de stam is indrukwekkend en zelfs met vijf volwassen mensen nog niet te omvatten. Als zo'n boom eens kon vertellen Welke dieren heeft deze boom allemaal niet voorbij zien komen of zelfs onderdak geboden? Welke vogels hebben allemaal gebruik gemaakt van haar takken?

Vanaf de Sânfearstdyk kun je eigenlijk alleen nog maar de kroon zien. Pas als je op de dijk staat is ie goed zichtbaar. Maar het meest indrukwekkend is de boom van dichtbij. En dat is wel jammer, want de polder is niet vrij toegankelijk. Wellicht dat IFG nog eens een excursie in dit gebied aanbiedt. Naast deze imposante kraakwilg is er nog wel meer moois te beleven. Zo zit er o.a. een populatie rugstreeppadden. En als we het nog eens mogen meemaken dat dit gebied in z'n geheel door IFG kan worden verworven, tart het de verbeelding wat dit gebied als overgang tussen de Gaasterlandse hoogten en het IJsselmeer voor onze natuur kan betekenen.

Ronald Schouten

Eekhoorn gespot?

21 September 2020. Het is alweer even geleden. Een gewone dag leek het. Kwam rustig aanrijden met de auto, ja die gebruik ik nog te vaak. Zou mooier zijn als ik kon zeggen: “Kwam rustig aanrijden op de fiets”, maar ja Was bijna thuis. Nog ongeveer 50 meter. Plotseling zag ik iets over het weggetje de berm in schieten. Bleef voorzichtig staan. Hé wat is dat nou, een eekhoorn?

Had me kortgeleden laten vertellen, dat die in mijn woonomgeving (Idskenhuizen/Sint Nicolaasga) niet meer voorkomen.

Beelden van vroeger kwamen terug, ongeveer 50 jaar geleden. Wandelend in het bos vonden we een jonge, nog blinde, eekhoorn. Als kind had ik het voorrecht de eekhoorn, die uit de boom gevallen was, met een neusdruppelaartje gevuld met melk te mogen voeden. Zo op te laten groeien tot een mooie volwassen eekhoorn. Die in een enorme voliëre, met een hele grote boom erin, vrolijk de hele dag in de weer was. Door een raampje in een kantoortje kon komen en zo op de typemachine nootjes uit de hand at.

We vonden het wat zielig, één alleen. Vingen er een paar bij. Ja ja, zie in gedachten nu al een aantal mensen het hoofd schudden. Eekhoorns in gevangenschap is dat nou wel zo verstandig? Soms lopen dingen zo, je doet je best om er een te redden en die nog wat meer vreugde in het leven te geven.

Het is voor een kind een fantastische ervaring om op deze manier van zo dichtbij het gedrag van een dier te kunnen bekijken. Erg leerzaam. Vind nu dat ze in de natuur horen, maar ben wel erg blij met de ervaring.

Terug naar 21 september 2020. Een eekhoorn, dat kan niet. Toch was het zo. Dan maar op "waarneming.nl" zetten. Kreeg van de zoogdieren vereniging de vraag of het geen marterachtige was. Want een eekhoorn in mijn omgeving was niet mogelijk. Had ik het wel goed gezien? Ja hoor, geen twijfel mogelijk.

Las een paar dagen geleden in de krant (het is inmiddels eind april 2021), dat er een eekhoorn wasesignaleerd tussen Idskenhuizen en Sint Nicolaasga. Zou het dezelfde zijn geweest? Nog een paar dagen later hoorde ik dat iemand een eekhoorn in zijn tuin had gezien.

Zou de eekhoornpopulatie hier dan toch weer groeiende zijn? Wie zal het zeggen?

Constance Smit-Walstra

Oproep: Meld Eekhoornwaarnemingen in Gaasterland

De laatste jaren worden in Gaasterland regelmatig Amerikaanse rode eekhoorns (*Tamiasciurus hudsonicus*) waargenomen. Deze eekhoornsoort komt van oorsprong voor in grote delen van Canada en Noord-Amerika en wordt in Nederland relatief veel gehouden in gevangenschap. Regelmatig worden dieren in het wild gezien nadat ze uit gevangenschap ontsnapt zijn. Ze hebben zich gelukkig nog niet gevestigd in onze vrije natuur.

In Nederland is de Amerikaanse rode eekhoorn een exoot die schadelijk kan zijn voor onze lokale planten en dieren. De soort is kleiner dan onze inheemse rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) maar een stuk agressiever. Vanwege deze agressie en vergelijkbaar dieet/ biotoopvoorkeur is concurrentie met onze inheemse eekhoorn mogelijk. Daarnaast kan deze eekhoorn erg agressief zijn naar andere diersoorten en daardoor een negatieve impact hebben op het bosecosysteem. Ook is het een mogelijke drager van het parapoxvirus, welke hij over kan dragen aan de inheemse rode eekhoorn.

De bossen in Gaasterland zijn van oudsher het leefgebied van de inheemse rode eekhoorn. Deze soort is hier rond 1860 geïntroduceerd in de bossen. Het ouder worden van de bossen heeft ertoe geleid dat de inheemse rode eekhoorn hier vooral in de jaren '50 van de vorige eeuw algemeen verspreid voorkwam. Door ziekten (vermoedelijk het parapoxvirus) is de geïsoleerde populatie in Gaasterland vrijwel geheel verdwenen.

Doorgeven waarnemingen

It Fryske Gea en Staatsbosbeheer willen graag weten hoe de eekhoornpopulaties van de Amerikaanse rode eekhoorn en de inheemse rode eekhoorn zich ontwikkelen in Gaasterland. Uit recent onderzoek van de Zoogdiervereniging blijkt dat in deze bossen af en toe Amerikaanse rode eekhoorns worden gezien. Van de inheemse rode eekhoorn zijn sinds 2010 geen betrouwbare waarnemingen meer gedaan in Gaasterland dit gebied.

Mocht u een Amerikaanse rode eekhoorn of een inheemse eekhoorn zien, wilt u dit dan doorgeven via www.waarneming.nl of www.telmee.nl. Zeer recente waarnemingen van de Amerikaanse rode eekhoorn mag u ook doorgeven aan It Fryske Gea of Staatsbosbeheer via info@fryskegea.nl of d.venema@staatsbosbeheer.nl

Beschrijving

Amerikaanse rode Eekhoorn (foto 1)

Afmetingen

kopromp: 16-23 cm

staart: 9-16 cm

gewicht: 200-280 gram

De Amerikaanse rode eekhoorn is goed herkenbaar aan zijn kleine postuur. De soort ruit tweemaal per jaar van vacht en behouden daarbij de witte oogring en de bruinrode staart. In de zomer is de rugvacht olijfbruin. Hoofd, poten en dijen zijn verschillende tinten bruin. Keel en buik zijn wit. Een zwarte streep over de zij

accentueert het kleurverschil tussen lichte en donkere delen. De neus is gedeeltelijk donker gekleurd.

In de winter heeft de rug grotendeels dezelfde roodbruine kleur als de staart. De kop, poten en dijen variëren in kleur van beige tot kastanjebruin. De buik en keel worden zilvergrijs en de zijstreep vervaagt. Beide seksen zijn qua uiterlijk gelijk.

Meer informatie over de Amerikaanse rode eekhoorn is te vinden via:

www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/amerikaanse-rode-eekhoorn

Foto 1: Amerikaanse rode eekhoorn (*Tamiasciurus hudsonicus*) in bossen
Gaasterland, fotograaf J. Tijsma

Inheemse Eekhoorn (foto 2)

Afmetingen

kop-romplengte: 21 - 25 cm

staartlengte: 14 – 22 cm

gewicht: 230 – 415 gr

De eekhoorn is een echte boombewoner die als een acrobaat door de bomen rent en springt. Maar ook op de bosbodem is hij goed thuis. Eekhoorns vallen op door hun grote pluimstaart, gepluimde oren, grote zwarte ogen en lange tenen met lange, scherpe nagels. De oorpluimen zijn in de winter veel langer dan in de zomer bij volwassen dieren. De vachtkleur van rug en staart varieert van rood(oranje) tot kastanje- of donkerbruin. De buik heeft echter een witte vacht die duidelijk afsteekt tegen de rugvacht. De wintervacht is donkerder en grijzer dan de

zomervacht. De staart wordt recht gehouden bij het rennen en dient als evenwicht bij het klimmen en springen. Staart en oren hebben ook een signaalfunctie naar soortgenoten toe. De voorpoten zijn veel korter dan de achterpoten. Mannetjes en vrouwtjes zijn even groot.

Meer informatie over de rode eekhoorn is te vinden via:

www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/eekhoorn

Foto 2: Inheemse rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) fotograaf A.E. de Winter

De vergeten boerderij aan de Oude Balksterweg

Kloppen de geruchten en bijbehorende verhalen dat er een boerderij heeft gestaan aan de Oude Balksterweg nabij Elfbergen onder Oudemirdum? De vraag kan met een duidelijk **JA** worden bevestigd. Blijft over de vraag waarom de boerderij daar gebouwd is en na 30 jaar weer gesloopt? Alleen de oude lindeboom is de stille getuige van deze vergeten gebeurtenis.

Slechts 30 jaar

Tussen circa 1861 en 1891 heeft er aan de Oude Balksterweg (op oude kaarten ook wel Oude Balksterpad genoemd) nabij de lindeboom een Friese stelpboerderij gestaan. Meerdere inwoners uit de streek en diverse boeken en publicaties over de geschiedenis van Gaasterland hebben de aanwezigheid van de boerderij gemeld. De boerderij zou rond 1900 of 1910 zijn gesloopt. Op oude topografische kaarten vanaf begin 1800 en is nergens een rood of zwart blokje van een bebouwing vindbaar. Ook in oude atlanten van Friesland is nergens een soort van bebouwing

te zien. Er zijn alleen geruchten en waar rook is moet ook zeker een klein vuurtje zijn.

De kadastrale kaart

Op zoek naar de boerderij kunnen ook kadastrale kaarten worden geraadpleegd. Dat is een flinke puzzeltocht in notariële aktes, leggers en minuutakten, waar je wel even de tijd voor moet nemen. Dankzij de hulp van diverse vrijwilligers van de Stichting Historysk Wurkverbân Gaasterlân (HWG) en de Friese Boerderijenstichting is het gelukt om een nagenoeg compleet beeld te krijgen van de boerderij, de grondeigenaren, de bewoners en de redenen de boerderij te bouwen en 30 jaar later weer te slopen. De redenen van de sloop moeten nog worden uitgezocht. Het lukte Henk de Kroon van HWG om met behulp van de kadastrale gegevens de boerderij te lokaliseren naast de 160-jaar oude lindeboom. Ook werden de namen van de grondeigenaren bekend, de verkoop van de bouwlanden en wie er in de boerderij gewoond hebben. In dat proces kwam steeds de naam van grootgrondbezitter en politicus jonkheer Gerard Reignier Gerlacius van Swinderen tevoorschijn. Hij was de vader van de latere burgermeester Jan Hendrik Frans Karel van Swinderen.

Op het kaartje hierboven is helemaal bovenaan de boerderij zichtbaar. Halverwege midden op de kaart loopt de Beukenlaan en staat het huisje van Jan Harmens Bergsma. Dat huisje staat er nog steeds aan de Beukenlaan 6.

Een oude 'heirweg'

De Oude Balksterweg is een eeuwenoud pad dat grofweg van het zuidwesten naar het noordoosten in het bosgebied van Elfbergen loopt. Het pad maakt deel uit van de oude 'heirweg' van Stavoren naar Coevorden richting het Duitse Osnabrück. Het woord 'heir' verwijst naar een pad waarlangs de legers trokken. En later ook handelslieden die vaak de kustplaatsen van handel voorzagen. Midden in het bosgebied en aan de rand van de huidige Wyldemerk ligt een aantal open bouwpercelen in het bos. Aan het einde van het pad ligt tegen het Roekenbosch de huidige boerderij van veehouder Van der Bij.

Het zandpad door het bos ligt midden in een open landschap met halverwege de lindeboom die volgens deskundigen geplant is tussen 1830-1840. Bij deze datering baseert men zich op de hoogte van de boom, de groei per jaar en de omtrek van de boom en komt op ongeveer 180 jaar oud. Waarom staat daar midden op een perceel een lindeboom, terwijl een dergelijk monument vaak als schaduwboom bij een woning werd geplaatst? Ook rode beuken, treurwilgen of notenbomen (tegen de vliegen) kenmerkten vaak bebouwing. Het planten van een lindeboom was over het algemeen een rooms-katholiek gebruik. De linde is vooral door de christelijke cultuur gekoesterd als heilige boom, dikwijls gewijd aan Maria. Waar de eik symbool staat voor het stoere en mannelijke, wordt de linde van oudsher als vrouwelijk en lieflijk gezien. Onder de linde werd in de Middeleeuwen recht gesproken, getrouwd en zij zou beschermen tegen hekserij. Linden zijn daarom veel aangeplant op dorpspleinen, op boerenerven en in lanen. Met name in Brabant en Gelderland zijn nog vrij veel oude dorpslinden te vinden, evenals in Duitsland en Tsjechië.

Beukenlaan 6

De eigenaar van de grond aan de Beukenlaan woonde in het piepkleine gehucht Elfbergen. Daar staat nog steeds een klein wit huisje met oranje dakpannen, dat zeker 175 jaar oud moet zijn. Deze boerderij is rond 1840 eigendom van Jan Harmens Bergsma (1774-1844). Hij trouwde met Jaïke Andries Bosma (1794-1860). Het echtpaar kreeg 4 kinderen.

Tot 1855 bleef de boerderij in handen van de familie Bergsma. De oudste zoon Harmen kon wel meedraaien op de boerderij, maar in 1855 is de boerderij verkocht door weduwe Jaïke Jan Harmens. Zij ging naar notaris Gerrijt Zandstra te Balk om de landerijen en het huis te verkopen. Een drietal percelen ter grootte van totaal zeker 25 hectare werden verkocht voor een bedrag van 13.000 gulden (nu ongeveer 115.000 euro). De koper was geen onbekende in de streek; grootgrondbezitter Gerard Reignier Gerlacius van Swinderen die veel grond in Gaasterland in bezit had. Van Swinderen was zelf niet zelf aanwezig, maar liet zich vertegenwoordigen door Jentje Feddes de Jong (1795-1870) die grootgrondbezitter en wethouder in Gaasterland was.

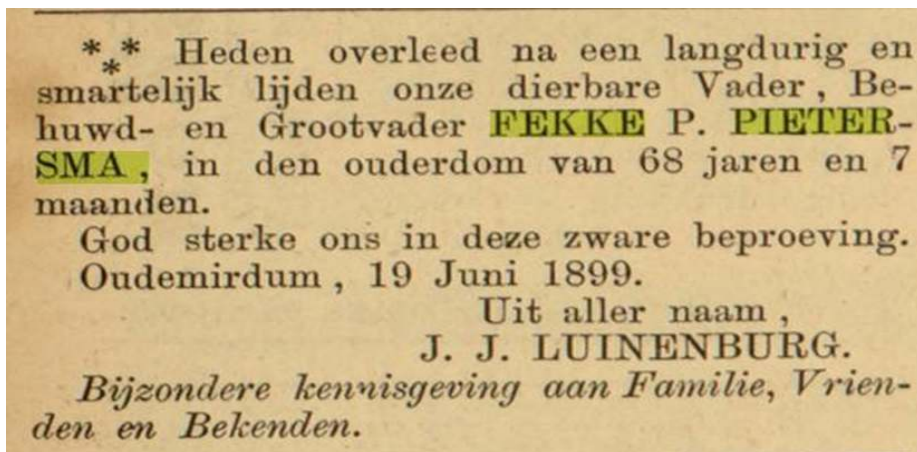

Een detailtekening van de boerderij aan de Oude Balksterweg (E-982) In 1884 is er nog een schuurtje bijgebouwd en volgens de Friese Boerderijenstichting doen de maten van het gebouw denken aan een stelpboerderij.

Van Swinderenvaart

Een aantal jaren gebeurde er weinig, totdat in 1861 de stelpboerderij werd gebouwd bij de Lindeboom. Waarom en waarom daar is onduidelijk en moet ik nog uitzoeken. Wel werd er in 1884 aanvullend een schuurtje neergezet. De sloop van de boerderij in 1891 heeft mogelijk te maken met de komst van de Van Swinderenvaart toen de landerijen ten noorden en ten zuiden van de watergang kwamen. In plaats van de afgebroken boerderij is aan de Leise Leane 12 een nieuwe modelboerderij gebouwd. Op de gevel van deze boerderij is een plaatje bevestigd met de tekst: Maatschappij Gaasterland nummer 9. In deze boerderij is nu een taxibedrijf gevestigd en zeker 30 jaar lang is het een melkveebedrijf geweest van de heer Dooper uit Oudemirdum (de man met de hobby van groen/gele John Deere trekkers).

In de vergeten boerderij bij de lindeboom woonde de Fekke Pietersma (1830-1899) met zijn vrouw Tjiets Freerks Smink. Pietersma heeft op diverse adressen gewoond en in de archieven komt hij voor als veehouder, landbouwer, werkman, koopman en hij eindigde als kastelein in Oudemirdum in Boschlust. In 1899 stierf hij na een smartelijk en langdurig lijden. Hij heeft zijn dood aan zien komen want op 06-02-1899 liet hij een testament opmaken waarbij hij zijn bezittingen en 50 gulden aan cash geld overdroeg aan zijn dochter Tjiets (de jongste van 10 kinderen).

Van wanneer tot wanneer Fekke daar gewoond heeft moet nog worden uitgezocht. Hij pachtte waarschijnlijk de boerderij van Van Swinderen. In de Burgerlijke Stand 1890-1900 staat hij ook als veehouder geregistreerd op nummer OM 43. Mei 1890 verhuisde hij naar OM102 en werd daar kastelein.

Hij overleed juni 1899. Na het verhuizen van Pietersma naar OM102 blijft OM43 leeg staan en wordt de boerderij in 1891 gesloopt.

Arnoud van der Ridder

Tot slot

Nu je deze Thachsa uit hebt, kijk nog een keer naar de prachtige tekening van Betty Schellevis op het voorblad. Een kleine karekiet op haar nest in het riet. Het ultieme voorjaar!

Programma IVN-Súdwesthoeke 2021

Hieronder vind je het programma van onze afdeling voor het komend half jaar 2021. Of het programma door kan gaan of dat dit in een gewijzigde vorm kan, hangt helemaal af van de ontwikkelingen rondom het corona-virus en de corona-maatregelen van de regering.

Houd daarom je mail en de website en facebook-pagina van IVN Súdwesthoeke goed in de gaten, daarop vind je steeds de actuele informatie.

Voor alle activiteiten geldt dat **opgave verplicht** is!

Zaterdag 5 juni: Het geheim van het Galgelân

Start 14.00 uur op de Bokkepleats, Fiifgeawei 26 in Offingawier. Gids: Nico Brandsma. **Opgave verplicht** bij Nico Brandsma nicobrandisma@xs4all.nl

Een reis door de bijzonder rijke historie van het Sneekermeregebied. Vanuit Offingawier wandelen we langs de Offenwierstersyl en de eeuwenoude Grienedyk naar het mysterieuze Galgelân aan de oevers van het Sneekermere. Een landschapsexcursie met ook veel aandacht voor flora en fauna.

Zaterdag 12 juni: Slootjesdag voor kinderen

Start: 13.30 uur. Startpunt: bij de ingang en parkeerplaats naar de Wyldemerk aan de Wyldemerkwei. **Aanmelden verplicht** bij Rinnert of Sietske Foekema, tel: 06-44995009, email: ryfoekema@gmail.com

Voor deze slootjesdag werkt IVN Súdwesthoeke samen met Staatsbosbeheer. De jeugd gaat met schepnetjes op zoek naar wat er in het water leeft en doet onderzoek naar wat ze uit het water vissen.

Vrijdag 18 juni 2021: Zonnewende natuurwandeling De Dollen en Wyde Rien te Harich

Tijd 20.00 uur tot 22.00 uur. Verzamelen bij de ingang van It Swin aan de Keamerlânswei tussen Harich en Elahuizen. Gids: Jan Tijsma, in samenwerking met Staatsbosbeheer. Vanwege een beperkt aantal deelnemers is **aanmelden verplicht** via mail: jtijsm@hetnet.nl

Deze avondwandeling op een van de langste dagen van het jaar gaat door een niet vrij toegankelijk natuurgebied met oude dijkes, rietlanden en moeras. Natuurlijk komt de geschiedenis van dit gebied aan de orde over de rietwinning en de speciale vegetatie. Met een beetje geluk treffen we een opvliegende roerdomp en de baardmannetjes aan. Waterdicht schoeisel is noodzakelijk en de verrekijker een aanbeveling.

Zondag 20 juni: Plantenexcursie Heanmar bij Koudum

Start: 10.00 uur; eindtijd: 12.30 uur. Verzamelpunt: op het betonnen draaipunt in de bocht van de weg naar de Heanmar aan De Zijl in Koudum. Gidsen: Ronald Schouten en Klaas Ybema. **Opgave verplicht** bij Baukje Miedema via baukjemiedema@home.nl

Algemiene ekskurzje foar minsken dy't graach wat mear details fan planten en ek gerzen te witten komme wolle. It giet net allinnich om it beneamen fan de geslachtsnamme, ek wurdt sjoen oan de hân fan welke skaaimerken je de soart ûnderskiede kinne. Boppedat is der omtinken foar bysûndere planten yn de biotoop.

Zaterdag 3 juli: Kennismaken met De Twigen/Broek

Start: 10.00 uur tot 12.00 uur bij De Twigen. Gids: Constance Smit. **Aanmelden is verplicht**, via constance-smit@hetnet.nl

U rijdt naar de Tramwei in Joure (de oude weg naar Sneek). Komt u vanaf Joure dan is de ingang naar De Twigen aan de linkerkant van de weg voorbij de afslag naar de snelweg. Niet bij de elektriciteitsmast, maar ongeveer 100 meter verder. Er staat een ijzeren hek bij de ingang en de gids Constance Smit wacht u daar op. *Een verrassende natuurwandeling door het 20 ha grote gebied De Twigen (tussen Sneek en Joure) met info over de ontstaansgeschiedenis en de aanwezige flora en fauna.*

Zondag 15 augustus 2021: Zomerwandeling in natuurgebied De Samenvoeging bij Koudum

Tijd 10.00 uur tot 12.00 uur. Verzamelen bij de ingang van het natuurgebied, bereikbaar via de landweg naast de boerderij aan de Bûtenskar 4 in Koudum. Gids: Jan Tijsma in samenwerking met Staatsbosbeheer. Vanwege een beperkt aantal deelnemers is **aanmelden verplicht** via mail: jtijisma@hetnet.nl.

Een natuurwandeling door een gebied met een laag zeeklei en recente nieuwe natuurontwikkelingen, langs de moerassige oevers van It Sân en De Oarden waar o.a. de

zeearend, waterral, bruine kiekendief en andere watervogels verblijven. Een ontdekkingsstocht dus en daar kan van alles te beleven zijn. Waterdichtschoeisel en verrekijker mee.

September/oktober (datum nog nader te bepalen): Excursie bomen in het Wilhelminapark te Sneek

Tijd: 14.00 – 15.30 uur. Door: Douwe de Groot. Plaats: Wilhelminapark te Sneek. *Deze excursie sluit aan op de lezing in april/mei. Voor verdere informatie zie de Thachsa van voorjaar/zomer 2021.*

Najaar 2021 (data nog nader te bepalen): Korte basiscursus ‘Vogels dicht bij huis’

Verdere informatie volgt nog.

Zondag 10 oktober 2021: Natuurwandeling in It Swin te Harich

Start 10.00 uur tot 12.00 uur. Verzamelen bij de ingang van It Swin aan de Keamerlânswai tussen Harich en Elahuizen. Gids: Jan Tijsma in samenwerking met Staatsbosbeheer. Vanwege een beperkt aantal deelnemers is **aanmelden verplicht** via mail: tijsma@hetnet.nl

Deze stevige wandeling door het natuurgebied van Staatsbosbeheer gaat via de vogelkijkhut om het meertje naar het uitkijkplateau. Deze natuurwandeling staat garant voor allerlei mooie waarnemingen en dat levert soms bijzondere vogelsoorten op. Vaak is ook het ijsvogeltje aanwezig en zeker de baardmannetjes. Natuurlijk komt ook de geschiedenis van dit gebied onder de aandacht.

Aanbeveling warme kleding en waterdichtschoeisel. Neem ook de verrekijker mee.

Zaterdag 23 of zaterdag 30 oktober: Fietstocht langs oude en monumentale bomen

Start: 13.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de Starnumansbrug in Ruigahuizen. Gids Joop van der Galiën.

Opgave is verplicht via joopvdgalien@hetnet.nl

Een bijzondere fietstocht waarbij Joop van der Galiën ons leidt langs monumentale en waardevolle bomen. Regelmatig staan we stil bij een boom waar we anders zomaar aan voorbij zouden zijn gegaan.

6 november: Natuurwerkdag in samenwerking met Heempark Heeg

Tijd nog nader te bepalen.

Verdere informatie volgt nog. Zie de Thachsa van voorjaar/zomer

Stinzenplanten

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

IVN verbindt mens en natuur.

We laten jong en oud beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk natuur is.

Excursies
Lezingen
Cursussen
Activiteiten

Nieuws
en actuele
informatie voor
iedereen

www.ivn.nl/afdeling/sudwesthoeke
Facebook IVN Súdwesthoeke

Foto's: Jan Tijsma